

men – som jeg også sagde på Socialdemokratiets vegne i april 1995 – de debatter, vi kan have om de elementer, som de enkelte partier synes er væsentlige, bidrager til, at vi kan bane vejen for en mulig grundlovsændring engang i fremtiden. Debatterne herinde kan være med til at modne synspunkterne, debatten uden for Folketinget kan være med til at afklare afgørende spørgsmål, som vi må stille vedrørende vores nuværende grundlov, og debatterne kan også være med til at skabe grundlaget for en grundlovskommission på lidt længere sigt.

Dermed har jeg introduceret det tema, jeg vil koncentrere mig en del om: Det er jo ikke nok, at vi taler om grundlaget for at lave en grundlovsændring. Statsministeren har skitseret meget nøje under både den foregående og denne debat, at der er nogle væsentlige betingelser, og de betingelser er jeg i.

Men jeg synes, det ville være spændende, om vi kunne gå skridtet videre og spørge: Hvad er betingelserne for, at vi kan være sikre på at bane vejen for en grundlovskommission? Det er jo ikke nok, at vi bare siger hver især, hvordan vi synes grundloven skal se ud; det kommer der ikke nogen ny grundlov ud af, og det kommer der heller ikke nogen grundlovskommission ud af. Det er heller ikke nok bare at sige, at vi vil lave en grundlovskommission, for så kommer der nok en grundlov ud af det. Det tror jeg ikke der gør, så vi må begynde et andet sted.

Hvad er betingelserne for at arbejde sig frem mod en grundlovskommission? Jeg vil nævne seks punkter. Det første er, at vi som udgangspunkt kommer lidt overens om, hvad der er de forfatningsretlige principper i den nugældende grundlov; taler vi f.eks. indimellem om tredelingen på en måde, som ikke kan genkendes i grundloven? Jeg synes, det er et problem, at vi går rundt og lader, som om der står noget, og at nogle måske endda tror, at det er sådan, men at det slet ikke er sådan, når man ser grundloven. Derfor kunne det være godt, at vi i hvert fald har helt hold om principperne, inden vi begynder at tro, at vi skal lave dem om.

Derudover er det væsentligt, at vi får pejlet os ind på, hvilke konflikter der kunne være mellem de principper, der ligger i den nugældende grundlov, og den internationale teknologiske og politiske udvikling.

Det ville også være væsentligt, hvis vi kunne påpege eventuelle væsentlige ønsker om ændringer af de hidtidige principper, f.eks. det spørgsmål, som ligger i SF's beslutningsforslag,

om vi burde have grundlovsbestemmelser af forskellig karakter: Nogle meget grundlæggende, som derfor skulle være vanskelige at ændre, og andre lidt mindre grundlæggende, som det derfor skulle være lidt enklere at få ændret.

For det fjerde mener jeg, vi har brug for en analyse af de områder, hvor grundloven måtte mangle redskaber. Når jeg siger det på den måde, er det lidt søgende og spørgende, men det må ses i relation til de debatter og analyser, der er angående forholdet til EU-området, suverænitetsafgivelse og internationalt samarbejde.

Det femte punkt, der er nødvendigt, er en udpegning af områder, som grundloven eventuelt burde omfatte, men som den ikke forholder sig til i dag; der er bl.a. nævnt miljøområdet, naturens rettigheder og en udbygning af menneskerettighederne.

Endelig har vi brug for et katalog over afdækkede moderniseringsbehov. Vi har været inde på det med meget varme indlæg vedrørende tronfølgen, og der er også spørgsmålet om sproget; en række ting, som man kan sige virker meget gammeldags, kunne måske udtrykkes betydelig mere nutidigt uden at ændre det egentlige indhold af loven.

Disse seks ting kunne vi sige, at grundlovskommissionen skulle dyrke; men jeg tror, det ville blive meget vanskeligt. Vi ville gå ind i arbejdet med meget forskellige forventninger, og jeg tror også, det er halsløs gerning at kaste sig ud i et kommissionsarbejde uden et vist fundament. Men som jeg ser det, kunne disse debatter give et væsentligt bidrag til, at vi stille og roligt fik afdækket konturerne af fundamentet og dermed også banet vejen for det videre arbejde.

Et andet bidrag til at gøre konturerne af dette fundament synligt er det arbejde, vi forhåbentlig snart vil komme til at se i fortsættelse af arbejdet i udvalget vedrørende analyse af demokrati og magt i Danmark. Arbejdet i denne ikke 21 medlemmer, men 17 medlemmer store forsamling har været med til at overbevise mig om, at gode hensigter ikke er nok som udgangspunkt for et væsentligt stykke arbejde. Vi vil nemlig ikke – og det vil oven i købet være en skærpende omstændighed i en grundlovskommission – kunne arbejde os frem imod en bruttoliste af gode intentioner sammenstillet med nysgerrighed og politisk fantasi og ideologi. Vi er nødt til at gøre det næsten omvendt. Vi skal bekæmpe alle vores sædvanlige politiske tilbøjeligheder til